

פֶּרֶשׁ

מילים: חיים נחמן ביאליק
לחן: דניאל סמבורסקי

רוֹץ בְּן סוּסִי,
רוֹץ וְדָהָר!
רוֹץ בַּבְּקָעָה
טוֹס בְּהָר!

רוֹצֵה טוֹסָה,
יוֹם נְלִיל -
פֶּרֶשׁ אֲנִי
וּבֶן חֵיל!

יהל ברק
גן אלונים, טבעון

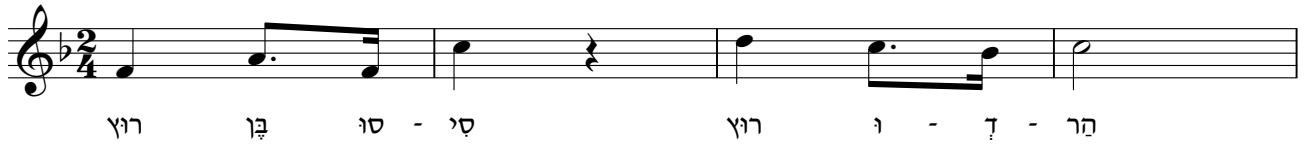
רקל

בוסיו

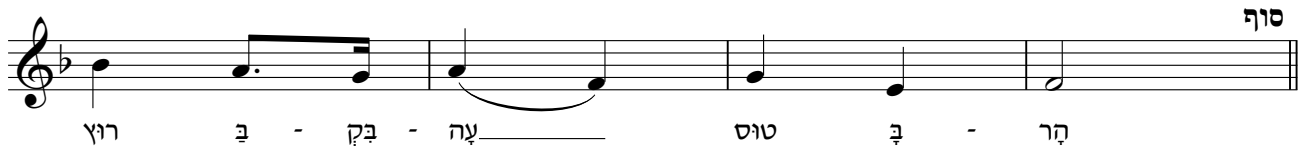

פָּרָשׁ

מילים: חיים נחמן ביאליק
לחן: דניאל סמבורסקי

רוֹץ בֶּן - סוּ - סִי - רוֹץ וְ - חַר -

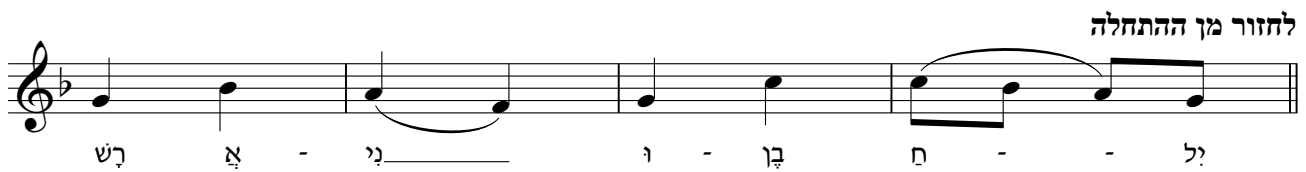

רוֹץ בֶּ - בֶּק - עָה - טוֹס בֶּ - חַר

סוף

רו - צָה טו - סָה יוֹם וְ - ל - יל - פ -

חַשׁ אֶ - נִי - וְ - בֶן חַ - יל -

לחזור מן ההתחלה

שחר אסרף
גן אלון, מודיעין

חיים נחמן ביאליק (1873-1934)

מגדולי המשוררים העבריים בעת החדשה. נחשב לאחד המשפיעים הגדולים על התפתחות השירה העברית. פעילותו הרבה כללה, בין השאר, עריכת כתבי עת, עיבוד והוצאה לאור של מאות שירים, סיפורים ומאמרים, וכן תרגום יצירות מופת לעברית. ביאליק חיבר גם שירים שהיו לשירי עם, פזמונים ושירי ילדים, שרבים מהם הולחנו על ידי מלחינים שונים והם מושרים עד היום, כגון: "קן לציפור", "הפרח לפרפר", "הכניסיני תחת כנפך", "נדנדה", "שיר לעבודה ולמלאכה" ועוד.

בכתיבתו הוא ביטא את חוויותיו מתקופת ילדותו בפולין, מבית המדרש ומהישיבה, וכן את רשמיו ואת רעיונותיו בעקבות הפרעות ביהודים. עם עלייתו לארץ החל בפעילות ציבורית, כדי להשפיע על חיי הרוח ולעודד יצירת ספרות עברית חדשה וחינוך עברי לאומי. ביאליק היה ממחדשי השפה העברית.

דניאל סמבורסקי (1909-1977)

מלחין בתקופת היישוב ולאחר קום המדינה. נולד בגרמניה וגדל בבית ציוני, דובר עברית, להורים שהיגרו מרוסיה. כמקובל במשפחות יהודיות באותה התקופה, החל סמבורסקי הצעיר ללמוד נגינה בפסנתר, ובגיל תשע החל בניסיונות ראשונים בהלחנה.

בהיותו בגיל הנעורים עברה המשפחה להתגורר בעיר דנציג, שם החל סמבורסקי גם ללמוד תיאוריה של המוזיקה ונגינה בצ'לו. בברלין החל ללמוד רפואה, בצד המשך השכלתו המוזיקלית, והושפע (על פי עדותו) מאייזלר וקורט וייל, שיצירתם שינתה דפוסי תרבות רבים באותן השנים. בשנת 1933, עם עליית הנאצים לשלטון, עלה לארץ.

בארץ הלחין מנגינות לשירי מולדת ידועים, וכן מנגינות לשירי ילדים הנמנים עם נכסי צאן הברזל של הזמר העברי. עיקר יצירתו הייתה בתקופת טרום המדינה. בתקופה זו שימש כמורה למוזיקה בסמינרים. בתחנת הרדיו המנדטורית קול ירושלים היה לסמבורסקי מדור שבו לימד בכל שבוע שיר עברי חדש. למעשה, סמבורסקי החל במסורת של "ערבי שירונים" בתל אביב, בכל ליל שבת, במשך 15 שנים רצופות. כמנחה שירה בציבור ערך שירונים רבים שיצאו לאור בכמה מהדורות במשך כ-20 שנה.

סמבורסקי הוא אחד המשוררים המולחנים ביותר בזמר העברי. שירי הילדים שלו אהרו בידי הצייר נחום גוטמן והולחנו על ידי מלחינים שונים.

על השיר

אחד השירים המוכרים של ביאליק הוא "פרש" המוכר לנו כ"רוץ בן סוסי". חלקה הראשון של מנגינת השיר מתאר את דהירת הסוס ואילו חלקה השני (מהמילים "רוצה טוסה") מתאר ריצה קלה. המנגינה אינה מסתיימת ונותנת תחושת דהירה הלאה, הלאה והלאה...

מהלך הפזמון

- 1. נבקש** מהילדים להתנועע כסוסים ולגלות דרך התנועה שלהם תנועות וקולות הקשורים לעולמו של הסוס.
- 2. נגנן** בתיבה סינית, או בכלי הקשה אחר, מקצבים שונים המתארים אופני התקדמות של סוס: הליכה, ריצה, דהרה. נבקש מהילדים להתנועע במרחב בהתאם למקצב המושמע.
- 3. נאזין** לשיר ונשוחח על סוס, סוס עץ, סוס דמיוני, ועל צורת התקדמותו בשיר (רץ, דוהר). רצוי לעודד את הילד לשוחח ולנמק את הבחירה שלו.
- 4. נאזין** שוב לשיר ונלווה את התקדמותו של הסוס על פי קצב המנגינה. נצטרף בשירה.
- 5. נדמיין** לאן רוצה הסוס להגיע. נתקדם במרחב על פי השיר.
- 6. נזמין** זוגות ילדים (מוביל המתאר את הסוס ומובל המתאר את הפרש). כל זוג יקבל חישוק או סרט גומי רחב שיחבר בין שני הילדים. בחלק השני ("רוצה טוסה") הילדים יעצרו וישעטו ברגליהם. במילים "פרש אני" הילדים יתחלפו בתפקידים.
- 7. נאזין** לשיר ונתקדם במרחב תוך כדי שירה.
- 8. נזמין** שתי קבוצות: קבוצה אחת תתקדם במרחב וקבוצה שנייה תגן בכלי עץ בקצב מתאים לשיר.

פזמונים נוספים

- **נאזין** ליצירות אחרות שנכתבו בנושא סוסים, כגון: פתיחה מתוך "זילהלם טל" מאת רוסיני, "גלופ" מתוך "ליצנים" מאת קבלבסקי, ונתקדם במרחב על פי המוזיקה.
- **ניצור** סוס ממקל של מטאטא ומגרב ממולא ומקושט שימש כראש הסוס. נוסיף חבל משני צידי המקל, כמושכות. נרכב על הסוס שיצרנו ונדהר במרחב על פי המקצב המושמע בכלי הקשה (המנחה או הילד ינגנו בתיבה סינית, או במקלות הקשה, קצב של ריצה, של דהירה ושל הליכה, לסירוגין).
- **נחזור** על הפעילות לצלילי אחת היצירות שבחרנו.